

فلسفه راز و مر

واژه ی ریاضیات، به جای واژه ی یونانی «*mathematicae*» گذاشته شده است که خود از *mathema* به معنای «دانش» و «دانایی» آمده است. اغلب، واژه ی «ریاضیات» را، برگرفته از واژه ی «ریاضت» دانسته اند چرا که «ریاضت» تنها به معنای «پرهیزکاری بدنی» نیست و «در خود فرو رفتن» و «فهمیدن» و «رسیدن به رازها» را هم می رساند. دیدگاههای دیگری هم وجود دارد. بسیاری از زبان شناسان، با بحثهای زبانشناختی نتیجه می گیرند، *mathema* همان واژه ی فارسی «مзда» است که همان معنای واژه ی یونانی را دارد: «دانا» و «آگاه».

دیدگاه سوم، معتقد است که واژه ی «ریاضی» از واژه ی فارسی «راز» به معنای «اندازه گرفتن» آمده است که در واژه های «تراز» و «ترازو» با حفظ معنای خود باقی مانده است. در ضمن، واژه ی «مر» در زبان فارسی (که در واژه های «شمر» و «شردن» وجود دارد)، به معنای «شردن» و «محاسبه کردن» است.

بدین ترتیب، اینان به جای واژه ی «ریاضیات» واژه ی «راز و مر» را پیشنهاد می کنند که درست به معنای «اندازه گرفتن و شردن» است و اگر ریاضیات را «دانش رابطه های کمی و شکلهای فضایی» بدانیم، واژه ی «راز و مر» می تواند انتخابی درست باشد.

اگر واژه ی «ریاضیات» را برگرفته از واژه ی «ریاضت» فرض کنیم، می تواند اثری منفی در علاقه مندان به این دانش بگذارد؛ زیرا همگان «ریاضت» را به معنای «سختی کشیدن، در انزوا فرو رفتن و فشار بیش از اندازه به خود» می دانند، که با ماهیت دانش ریاضی سازگاری ندارد.

جدا از این بحث که *mathema* از «مзда» گرفته شده است یا «ریاضیات» از واژه ی «راز» آمده است، به نظر می رسد، اگر قرار باشد واژه ی فارسی به جای واژه ی «ریاضیات» انتخاب شود، بهترین پیشنهاد، همان واژه ی «راز و مر» باشد که هم زیباست و هم از نظر معنا، با واژه ی «ریاضیات» سازگار است.

برگرفته از «فرهنگ ریاضیات»

(انتشارات مدرسه)